

PIEŅEMTIE TEKSTI

P10_TA(2026)0191

Nepieciešamība samazināt ar darbu saistītu nāves gadījumu skaitu

Eiropas Parlamenta 2026. gada 21. maija rezolūcija par nepieciešamību samazināt ar darbu saistītu nāves gadījumu skaitu- (2025/3046(RSP))

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienības darbību 151., 153. un 156. pantu,
- ņemot vērā Padomes 1989. gada 12. jūnija Direktīvu 89/391/EEK par pasākumiem, kas ieviešami, lai uzlabotu darba ņēmēju drošību un veselības aizsardzību darbā¹,
- ņemot vērā ES stratēģisko satvaru par drošību un veselības aizsardzību darbā 2021.-2027. gadam,
- ņemot vērā 2022. gada 10. marta rezolūciju par jaunu ES stratēģisko satvaru darba aizsardzības jomā laikposmam pēc 2020. gada²,
- ņemot vērā 2025. gada 17. decembra rezolūciju ar ieteikumiem Komisijai par digitalizāciju, mākslīgo intelektu un algoritmisko pārvaldību darbavietā — darba nākotnes veidošanu³,
- ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu un jo īpaši tās 31. pantu, kurā noteikts, ka „ikvienam darba ņēmējam ir tiesības uz veselībai nekaitīgiem, drošiem un cilvēka cieņai atbilstīgiem darba apstākļiem”,
- ņemot vērā Reglamenta 136. panta 2. punktu,

A. tā kā drošība un veselības aizsardzība darbā ir būtisks Eiropas

¹ OV L 183, 29.6.1989., 1. lpp.,
ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1989/391/oj>.

² OV C 347, 9.9.2022., 122. lpp.

³ OV C, C/2026/2154, 6.5.2026., ELI:
<http://data.europa.eu/eli/C/2026/2154/oj>.

sociālās politikas pīlārs un būtisks elements cilvēka cieņas, darba ņēmēju pamattiesību un taisnīgu un drošu darba apstākļu aizsardzībā;

- B. tā kā 2023. gadā ES tika reģistrēti 3298 letāli nelaimes gadījumi darbā un aptuveni 2,8 miljoni nelaimes gadījumu bez letālām sekām, kuru rezultātā bija nepieciešama vismaz četru dienu prombūtne no darba; tā kā šie dati joprojām liecina par nopietnām problēmām tādās augsta riska nozarēs kā būvniecība, transports, apstrādes rūpniecība un lauksaimniecība;
- C. tā kā gados jauni darba ņēmēji ir neaizsargātāki pret smagiem nelaimes gadījumiem darbā salīdzinājumā ar viņu vecākiem kolēģiem, jo nelaimes gadījumu skaits ir par vairāk nekā 40 % lielāks nekā pieredzējušāku darba ņēmēju vidū, un viņu palielinātā neaizsargātība ir saistīta ar ierobežotu darba pieredzi, nepietiekamu apmācību un mazāku izpratni par apdraudējumiem darbavietā; tā kā viņi var būt pakļauti sliktiem darba apstākļiem, kas var izraisīt arodslimības jaunībā vai vēlāk dzīvē;
- D. tā kā ir svarīgi veselības aizsardzībai un drošībai darbā piemērot dzimumperspektīvu, jo atkarībā no dzimuma darba ņēmēji var būt citādi pakļauti dažādu veidu vielām vai riskiem un būt neaizsargātāki pret tiem;
- E. tā kā tādās nozarēs kā veselība un sociālā aprūpe darba ņēmēji ir pakļauti vardarbībai un psihosociālajiem riskiem, kā arī saskaras ar būtiskiem un bieži vien nepietiekami novērtētiem riskiem viņu drošībai; tā kā vardarbība un iebiedēšana darbā var radīt nopietnu psiholoģisku kaitējumu un ir saistīta ar paaugstinātu garīgās veselības problēmu risku; tā kā par šādām parādībām jo īpaši tiek ziņots veselības un aprūpes pakalpojumu jomā;
- F. tā kā pēdējos gados vairākas dalībvalstis ir ziņojušas par ievērojami biežākiem uzbrukumiem valsts iestāžu darbiniekiem, kas pilda tiesībaizsardzības pienākumus, un neatliekamās palīdzības dienestu darbiniekiem; tā kā dažām profesionālajām darbībām, jo īpaši tām, kas saistītas ar valsts varas īstenošanu un likumīgu spēka lietošanu, ir raksturīga strukturāla un pastāvīga pakļautība nopietna fiziska ievainojuma vai nāves riskam, ko rada trešo personu tīša vardarbība; tā kā draudi un apzināta vardarbība pret neatliekamās palīdzības dienestu darbiniekiem, piemēram, vidējam medicīnas personālam un ugunsdzēsējiem, ir diezgan jauna parādība, tā kā šāda pakļautība apdraudējumam, ko rada trešo personu apzinātas darbības, atšķir šīs profesijas no citiem bīstama darba veidiem un pamato attiecīgā apdraudējuma īpašu atzīšanu;
- G. tā kā pārrobežu un migrējošie darba ņēmēji, tostarp darba ņēmēji no trešām valstīm, ir īpaši neaizsargāti pret darbaspēka ekspluatāciju un prettiesiskumu, kas saistīts ar darbu; tā kā pētījumi liecina, ka

visā pasaulē ar darbu saistītu letālu nelaimes gadījumu risks šādiem darba ņēmējiem ir par aptuveni 70 % lielāks nekā vietējiem darba ņēmējiem⁴ un ka arī ES šis risks joprojām ir ievērojami lielāks, proti, aptuveni 65 %, jo īpaši darba ņēmējiem no Austrumeiropas; tā kā trešo valstu valstspiederīgie saskaras ar trīs reizes lielāku ar darbu saistītu nelaimes gadījumu risku un tiek lēsts, ka tiek ziņots tikai par aptuveni vienu no pieciem nelaimes gadījumiem, kas liecina par to, ka šī parādība ir nopietni novērtēta stipri par zemu un ka ir jāstiprina aizsardzības un izpildes mehānismi un jāievēro likumība un cieņa darbā;

- H. tā kā ievērojamu skaitu ar darbu saistītu nāves gadījumu izraisa arodslimības, kas pārāk bieži tiek novērtētas par zemu, netiek pietiekami atzītas un par kurām netiek pietiekami ziņots, jo īpaši tāpēc, ka pastāv nevienlīdzība attiecībā uz piekļuvi aprūpei, profilaksi un pēckontroli, iedarbības nepietiekama izsekojamība un atsevišķu medicīnisko stāvokļu latentums; tā kā nepietiekama ziņošana par arodslimībām un to nepietiekama atzīšana mazina profilakses politikas, kompensācijas mehānismu un izpildes sistēmu efektivitāti;
- I. tā kā vēzis ir galvenais ar darbu saistīto nāves gadījumu cēlonis ES; tā kā darba ņēmēji darbavietā var būt pakļauti tādu vielu kombinācijai, kas vēl vairāk palielina veselības apdraudējumu; tā kā pakļautība tādiem faktoriem kā starojums, ar darbu saistīts stress, neatbilstoša darba organizācija un darba apstākļi ir saistīti ar aroda vēzi; tā kā pieaug ādas vēža – vienas no izplatītākajām arodslimībām – gadījumu skaits, savukārt tikai neliela daļa no šiem gadījumiem tiek atzīti par arodslimībām;
- J. tā kā saistībā ar atjaunināto Komisijas ieteikumu par arodslimībām, kas pieņemts 2022. gada 28. novembrī⁵, tika uzsvērts, ka ir svarīgi atbalstīt darba ņēmējus, kuri ir pakļauti arodriskam, un ģimenes, kas šādas iedarbības dēļ ir zaudējušas savus radniekus, tostarp ar pienācīgas palīdzības sniegšanu;
- K. tā kā nelaimes gadījumu darbā un arodslimību profilakse ir Eiropas sociālās politikas un darba ņēmēju brīvas pārvietošanās tiesību stūrakmens; tā kā tas ir ne tikai juridisks pienākums, kas izriet no ES tiesību aktiem, jo īpaši Direktīvas 89/391/EEK, un valstu tiesību sistēmām, bet arī stratēģisks sociālais un ekonomiskais ieguldījums, kas spēj radīt pozitīvu un ilgstošu ietekmi uz darba ņēmējiem, uzņēmumiem un sabiedrību kopumā, palīdzot samazināt riskus,

⁴ Sk., piemēram, Lau et al., “Workplace mortality risk and social determinants among migrant workers”, *The Lancet Public Health*, 9. sējums, 11. izdevums, 2024, E935-E949, [https://doi.org/10.1016/S2468-2667\(24\)00226-3](https://doi.org/10.1016/S2468-2667(24)00226-3)).

⁵ Komisijas Ieteikums (ES) 2022/2337 (2022. gada 28. novembris) par Eiropas arodslimību sarakstu (OV L 309, 30.11.2022., 12. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2022/2337/oj>).

ierobežot nelaimes gadījumu darbā sociālekonomiskās izmaksas un kopumā uzlabot darba vides kvalitāti un ilgtspēju;

- L. tā kā ir pierādīts, ka brīvprātīgo ugunsdzēsēju īpašā apmācība, tostarp apmācība pirmās palīdzības sniegšanā, riska novērtēšanā, evakuācijas procedūrās un ugunsgrēku novēršanā, uzlabo darba drošību, ļaujot ātri un efektīvi reaģēt uz nopietniem incidentiem un veicinot riska novēršanas kultūru, tādējādi palīdzot samazināt nelaimes gadījumu darbā smagumu; tā kā saskaņā ar Direktīvu 89/391/EEK darba devējiem ir juridisks pienākums īstenot riska novērtējumus, nodrošināt apmācību un pirmās palīdzības, ugunsdzēsības un evakuācijas pasākumus, un brīvprātīgo ugunsdzēsēju prasmju atbalstīšana darbavietā var papildināt šos pienākumus un vēl vairāk stiprināt darba drošību;
- M. tā kā darba inspekcijām ir izšķiroša nozīme, lai nodrošinātu darba aizsardzības politikas efektīvu īstenošanu valsts, reģionālā un vietējā līmenī, un tās ir būtiskas, lai novērstu darbaspēka ekspluatāciju un nedrošus darba apstākļus;
- N. tā kā dziļās pārmaiņas darba pasaulē, tostarp nestandarta darba veidu izplatīšanās, nestabils darbs, gados jaunu darba ņēmēju pieaugums nedrošās un paaugstināta apdraudējuma darba vietās, darbaspēka novecošana, digitalizācija, jaunu tehnoloģiju ieviešana un globalizācija, ir izraisījušas psihosociālo risku, ar darbu saistīta stresa un jaunu arodveselības problēmu pieaugumu, radot vajadzību pēc plašākām un integrētākām profilakses stratēģijām;
- O. tā kā psihosociālie riski darbā, piemēram, hronisks stress, izdegšana un aizskaroša izturēšanās, ir galvenais un arvien pieaugošais sliktas veselības un ar darbu saistītu nāves gadījumu cēlonis, un tie bieži vien netiek pietiekami novērtēti, par tiem netiek pietiekami ziņots un tie netiek pietiekami risināti;
- P. tā kā psiholoģiski atbalstoša darba vide ir būtiska darba ņēmēju garīgajai veselībai un fiziskajai labbūtībai; tā kā psihosociālie riski var rasties no neatbilstošas darba plānošanas un sliktas organizatoriskās vai vadības prakses un var izraisīt stresu, trauksmi, izdegšanu un depresiju; tā kā ilgstoša pakļaušana nelabvēlīgiem psihosociāliem darba apstākļiem ir saistīta ar nopietnām sekām garīgajai veselībai, tostarp hroniskām slimībām un paaugstinātu pašnāvību risku;
- Q. tā kā mākslīgā intelekta (MI) un algoritmiskās pārvaldības sistēmu arvien plašāka izmantošana darbavietā var paātrināt darba tempu, palielināt darba slodzi, pastiprināt psihosociālos riskus, apdraudēt darba ņēmēju autonomiju un radīt jaunus riskus darba drošībai un veselībai;
- R. tā kā klimata pārmaiņas, tostarp temperatūras paaugstināšanās, biežāki un intensīvāki karstuma viļņi un citi ekstrēmi laikapstākļu

notikumi, rada arvien lielāku un daudzveidīgāku apdraudējumu darba ņēmēju veselībai, drošībai un darba apstākļiem visā ES; tā kā ilgstoša saskare ar karstumu var radīt nopietnas sekas veselībai, piemēram, pārkaršanu, karstuma dūrienu un citas ar karstumu saistītas slimības, vienlaikus palielinot nogurumu, samazinot koncentrācijas un lēmumu pieņemšanas spējas un līdz ar to arī paaugstinot ar darbu saistītu nelaimes gadījumu iespējamību, kam nepieciešami mērķtiecīgi preventīvi un aizsardzības pasākumi;

- S. tā kā efektīvas profilakses stratēģijas, izpratnes veicināšanas pasākumi, labklājības iniciatīvas un stingras drošības un veselības aizsardzības darbā kultūras veicināšana ir būtiskas, lai novērstu smagus nelaimes gadījumus un arodslimības un samazinātu ar darbu saistītu nāves gadījumu skaitu; tā kā šādas preventīvas pieejas ne tikai aizsargā darba ņēmēju veselību un drošību, bet arī rada ekonomiskus ieguvumus uzņēmumiem un sabiedrībai kopumā;
- T. tā kā ir jāpastiprina centieni, lai sasniegtu mērķus, kas noteikti Ilgtspējīgas attīstības programmā 2030. gadam, jo īpaši 8.8. mērķi: “aizsargāt darba ņēmēju tiesības un veicināt drošu darba vidi visiem darba ņēmējiem, tostarp migrējošiem darba ņēmējiem un jo īpaši migrējošām sievietēm un personām, kuras nodarbinātas nestabilā darbā”;
- U. tā kā savā 2022. gada 10. marta rezolūcijā tas atzinīgi novērtēja “nulles vīzijas” pieejas ieviešanu attiecībā uz arodslimībām un nelaimes gadījumiem darbā, aicinot izstrādāt vērienīgu ceļvedi, lai samazinātu ar darbu saistītu nelaimes gadījumu skaitu un lai izskaustu arodslimības un nāves gadījumus darbā, kā arī lai uzlabotu profilakses pasākumus un spēkā esošo tiesību aktu par darba aizsardzību piemērošanu; tā kā mērķis — pilnībā novērst nāves gadījumus darbā, būtu jāuzskata ne tikai par politisku mērķi, bet arī par ētisku un sociālu pienākumu pret visiem darba ņēmējiem;
- V. tā kā ikviena darba ņēmēja tiesības uz drošu un veselīgu darba vidi ir pilnībā jāgarantē ar efektīviem nelaimes gadījumu darbā un slimību novēršanas pasākumiem, kā arī ar regulārām pārbaudēm un patiesi atturošām sankcijām, ko sekmē atbilstoši resursi kompetentajām iestādēm; tā kā neatbilstība darba aizsardzības tiesību aktiem ir būtiska darbaspēka ekspluatācijas daļa un apdraud mērķa “neviens bojāgājušais” sasniegšanu, tāpēc ir būtiski nodrošināt spēkā esošo tiesību aktu stingru un efektīvu izpildi, tostarp stiprinot darba inspekcijas un to kontroles un sankciju instrumentus;
- W. tā kā, lai efektīvi īstenotu “nulles vīzijas” pieeju, ir vajadzīgas izmērāmas darbības un mērķi, visaptveroša pieeja, kas aptver visus ar darbu saistītos nelaimes gadījumus un slimības, profilakses kultūras veidošana un popularizēšana un pienācīgi resursi;
- X. tā kā arodbiedrībām un darba ņēmēju pārstāvjiem ir svarīga loma,

iestājoties par darba aizsardzību, tostarp veicot atbilstības uzraudzību un atbalstot spēkā esošo noteikumu efektīvu īstenošanu; tā kā tomēr joprojām pastāv nepilnības Direktīvas 89/391/EEK darbības jomā, jo īpaši attiecībā uz dažām darba ņēmēju kategorijām, tostarp mājsaimniecībās nodarbinātām personām, kuras ir daļēji vai pilnībā izslēgtas no aizsardzības, tādējādi apdraudot vienlīdzīgas aizsardzības principu, jo īpaši attiecībā uz sievietēm, trešo valstu valstspiederīgajiem un citām neaizsargātās situācijās esošām grupām, un tādēļ ir jānodrošina pienācīgs un vienots aizsardzības līmenis;

- Y. ņemot vērā to, ka pašreizējam ES stratēģiskajam satvaram par drošību un veselības aizsardzību darbā 2021.–2027. gadam drīz iestāsies beigu termiņš; tā kā būs vajadzīga atjaunota politiskā apņemšanās un atjaunināts un vērienīgāks satvars, lai paātrinātu virzību uz mērķi pilnībā novērst nāves gadījumus darbā;
- Z. tā kā darbā cietušo piemiņa ir kolektīvās atmiņas un morālās atbildības akts, kas palīdz saglabāt augstu sabiedrības uzmanības līmeni attiecībā uz cilvēka dzīves vērtību, stiprināt profilakses kultūru un atjaunot Eiropas un valstu iestāžu apņemšanos sasniegt mērķi — pilnībā novērst nāves gadījumus darbā;
- AA. tā kā kolektīvajai atmiņai ir jāizpaužas pārskatatbildībā, tostarp uzticamā ziņošanā; tā kā bieži vien joprojām ir īpaši grūti reģistrēt visus ar darbu saistītos nelaimes gadījumus, tostarp letālos nelaimes gadījumus; tā kā ir jānodrošina, ka pienācīgs sociālās aizsardzības līmenis attiecas uz visiem darba ņēmējiem;
- AB. tā kā traģēdija Bois du Cazier raktuvēs Marsinelā 1956. gada 8. augustā, kad dzīvību zaudēja 262 kalnračī, no kuriem daudzi šodien būtu Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņi, ir nemainīgs simbols cīņai par cilvēka cienīgu darbu, solidaritāti un sociālo taisnīgumu Eiropā;
- AC. tā kā Marsinelas traģēdijas lielā Eiropas tautu upuru skaita dēļ bija pirmā kolektīvā katastrofa tādā Eiropā, kura jau kopš tā laika sāka domāt par brālību tādos būtiskos jautājumos kā darbs, drošība, taisnīgums un cieņa;
- AD. tā kā atmiņas par Marsinelu uztur dzīvu izpratni par darba ņēmēju brīvas pārvietošanās pamatvērtību, viņu tiesībām un drošību, kas ir efektīvas un konkurētspējīgas sociālas Eiropas prioritātes;
- AE. tā kā citas ar darbu saistītas traģēdijas, tostarp 1892. gada 31. maija Marijas raktuvju ugunsgrēks, 1906. gada 10. marta Kurjēras kalnraktuvju katastrofa, 1962. gada 7. februāra Luisenthal raktuvju katastrofa, 1968. gada Aliveri raktuvju katastrofa, 1976. gada sprādziens Lapua kasetņu rūpnīcā Somijā un nāvējošais sprādziens un ugunsgrēks Violanta rūpnīcā Grieķijā 2026. gada janvārī, ir dziļi iesakņojušās dažādu dalībvalstu kolektīvajā atmiņā un ir pastāvīgs

atgādinājums tam, ka ir steidzami vajadzīga efektīva politika attiecībā uz darba ņēmēju drošības profilaksi un aizsardzību;

1. prasa noteikt Eiropas dienu darba upuru atcerei un darba ņēmēju aizsardzībai un cieņai, ko atzīmētu katru gadu 8. augustā, atceroties traģēdiju, kas notika Bois du Cazier raktuvēs Marsinelā un kas pēc savas būtības ir eiropēiska, jo tā notika ar darba ņēmējiem no dažādām valstīm, kas tagad ir ES dalībvalstis, un ir kopīgs simbols cīņai par cilvēka cienīgu darbu un nepieciešamībai kopīgi aizsargāt drošību un veselību darbā;
2. norāda, ka šīs Eiropas dienas mērķis ir pieminēt nelaimes gadījumus darbā un no arodslimībām cietušos un palielināt sabiedrības, uzņēmumu un iestāžu informētību par profilakses, drošības un cienīgu darba apstākļu nozīmi; tomēr atgādina, ka izpratnes veicināšana būtu jāsaista ar pašreizējiem veselības un drošības apdraudējumiem, tādējādi patiesi palīdzot novērst nāves gadījumus, nelaimes gadījumus un slimības darbavietā; uzsver, ka šī Eiropas diena var palīdzēt stiprināt ES un dalībvalstu apņemšanos īstenot “nulles vīzijas” pieeju, jo īpaši veicinot profilaksi, drošu un pienācīgas kvalitātes nodarbinātību, apmācību, izpratnes veidošanu par jauniem apdraudējumiem, sociālo dialogu un spēkā esošo tiesību aktu efektīvu izpildi, kā arī veicinot ES rīcību, lai novērstu psihosociālos riskus, balsta un kustību aparāta slimības (BKAS) un arodveselības riskus, kas saistīti ar ekstrēmiem laikapstākļu notikumiem visās nozarēs un visu lielumu uzņēmumos; uzskata, ka šī Eiropas diena būtu arī ikgadēja iespēja novērtēt progresu, kas panākts virzībā uz “nulles vīzijas” mērķi, apzināt nepilnības novēršanā un izpildē, pastiprināt politisko pārskatatbildību valstu un ES līmenī un atkārtoti apstiprināt efektīvas nepieciešamību;
3. uzsver, ka šai Eiropas dienai, kas papildinātu SDO Pasaules darba drošības un veselības aizsardzības dienu 28. aprīlī, būtu jāveicina konkrētas iniciatīvas skolās, darbavietās un iestādēs, tostarp izpratnes veicināšanas kampaņas, apmācības programmas un apmaiņa ar profilakses paraugpraksi, tādējādi stiprinot drošības kultūru dažādās paaudzēs un nozarēs;
4. uzsver, ka šai Eiropas dienai būtu jāpalīdz stiprināt Savienības un dalībvalstu apņemšanos atbilstoši “nulles vīzijas” pieejai sasniegt mērķi — sistemātiski un ilgtspējīgi izskaust ar darbu saistītus nelaimes gadījumus, arodslimības un nāves gadījumus, jo īpaši veicinot profilaksi, drošu un pienācīgas kvalitātes nodarbinātību, apmācību, izpratni par jauniem apdraudējumiem, sociālo dialogu un spēkā esošo tiesību aktu efektīvu piemērošanu;
5. uzsver, ka ir svarīgi stiprināt darba ņēmēju tiesības uz informāciju, apspriešanos un līdzdalību, ievēlot veselības un drošības jomas pārstāvjus un pieņemot kopīgumus;

6. uzsver, ka, lai sasniegtu mērķi — pilnībā novērst ar darbu saistītus nāves gadījumus —, ir vajadzīga cieša sadarbība starp dalībvalstīm, darba devējiem, sociālajiem partneriem, darba inspekcijām, pētniecības iestādēm un ES aģentūrām; aicina ar Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras (EU-OSHA) atbalstu uzlabot apmaiņu ar paraugpraksi, datiem un profilakses metodēm;
7. aicina Komisiju novērtēt un novērst darba drošības un veselības riskus, kas saistīti ar MI un algoritmiskās pārvaldības sistēmām, tostarp darba intensifikāciju, psihosociālo spriedzi, nepamatotu uzraudzību un darba laika robežu izzušanu; aicina Komisiju un dalībvalstis apzināt un novērst jaunus nāves gadījumu un nelaimes gadījumu riskus, kas saistīti ar jauniem nodarbinātības veidiem, tostarp platformu darbu un algoritmiski pārvaldītu darbu; uzsver, ka darba ņēmēji, kas pieņemti darbā ar digitālo darba platformu starpniecību, un tie, kuru uzdevumus, tempu un sniegumu vada vai novērtē ar MI balstītiem rīkiem, var saskarties ar paaugstinātiem darba drošības un veselības riskiem, ko rada darba intensifikācija, ļaunprātīga uzraudzība, nepietiekama pārredzamība algoritmiskajā lēmumu pieņemšanā, tostarp attiecībā uz cilvēku kontaktpunktu identificēšanu, un neatbilstoša vai nepietiekama informācijas vai apmācības pieejamība; uzsver, ka šādu tehnoloģiju ieviešana ir pakļauta pienācīgam riska novērtējumam, skaidrai darbinieku informēšanai un konsultēšanai un jēgpilnai cilvēka virsvadībai saskaņā ar tiesību aktiem darba aizsardzības jomā;
8. aicina Komisiju visaptveroši novērtēt un prognozēt darba drošības un veselības riskus, ko rada ar klimatu saistīti faktori, tostarp karstuma stress, ekstrēmi laikapstākļu notikumi, gaisa piesārņojums, pastiprināta pakļautība bīstamu vielu iedarbībai renovācijas un infrastruktūras modernizācijas projektu laikā un jaunu bioloģisko apdraudējumu rašanās; aicina, pamatojoties uz šo novērtējumu, pieņemt preventīvu rīcību, lai stiprinātu valstu darba aizsardzības sistēmu noturību un sagatavotību, tostarp izmantojot agrīnās brīdināšanas mehānismus un nozarei specifiskus norādījumus tādām augsta riska nozarēm kā būvniecība, lauksaimniecība un transports, kā arī citām skartajām nozarēm, tostarp neatliekamās palīdzības dienestiem; uzsver, ka darba inspekcijām un darba devējiem ir jāsniedz praktiski ES līmeņa norādījumi par karstuma pārvaldību darbā un par citiem ar klimatu saistītiem arodriskiem;
9. uzsver, ka sekas, ko rada ekstrēms karstums un klimata pārmaiņas, ir jāatzīst kā būtiski arodriska faktori, un aicina Komisiju un dalībvalstis stiprināt preventīvus, aizsardzības un adaptīvus pasākumus darbavietā, lai samazinātu ar darbu saistītu nelaimes gadījumu, arodslimību un nāves gadījumu skaitu;
10. aicina Komisiju, Padomi, pilsonisko sabiedrību un sociālos partnerus atbalstīt Eiropas dienas ieviešanu un atzīmēšanu kā pilsonisku apņemšanos, kas apvieno iestādes, uzņēmumus un iedzīvotājus,

tostarp ar iniciatīvām, kuru mērķis ir veicināt informētību un izpratnes veidošanu, sekmēt praktiskus preventīvos rīkus, kas pielāgoti maziem un vidējiem uzņēmumiem un neaizsargātiem darba ņēmējiem, un apmainīties ar paraugpraksi darba drošības un veselības aizsardzības jomā; uzsver, ka ar šādām iniciatīvām būtu īpaši jāpievēršas psihosociālajiem riskiem, apdraudējumam, ko rada karstums un ekstremālas darba temperatūras, riskiem, kas saistīti ar apakšuzņēmuma līgumu slēgšanas ķēdēm un nestandarta darba veidiem, un problēmām, kas skar darbā norīkotos ārzemniekus, sezonas strādniekus un citus pārrobežu darba ņēmējus, nolūkā nodrošināt atbilstību vienlīdzīgas attieksmes principam un uzņēmējvalsts darba aizsardzības noteikumu un sociālās aizsardzības efektīvu piemērošanu; atgādina, ka pārmērīgi garas darba stundas bieži izraisa nogurumu un palielina ar darbu saistītu nelaimes gadījumu risku;

11. mudina dalībvalstis vairot darba devēju un darba ņēmēju apziņu par pienākumu gādāt par savu un citu darba ņēmēju drošību, veicināt pirmās palīdzības apmācības iziešanu visiem darba ņēmējiem, jo īpaši paaugstināta arodriskā nozarēs, un nodrošināt, ka šāda apmācība tiek regulāri atjaunināta, plaši pieejama un integrēta darba drošības politikā; uzsver, ka darba devēji ir primāri atbildīgi par darba ņēmēju veselības aizsardzību un drošību, ko nodrošina ar riska novērtējumu, preventīviem pasākumiem, individuālo aizsardzības līdzekļu pieejamību, arodveselības pakalpojumiem, darba drošības tiesību aktu efektīvu īstenošanu un pienācīgas informācijas, atbilstošu norādījumu un apmācības sniegšanu darba ņēmējiem; uzsver darba devēju atbildību nodrošināt darba ņēmēju un viņu pārstāvju patiesu iesaistīšanos darba aizsardzības procesu izstrādē, risku un apdraudējumu novērtēšanā, plānošanas un uzraudzības pasākumos un preventīvajā darbā;
12. atgādina, ka vardarbība kļūst par arvien izplatītāku problēmu daudzās darbavietās, jo īpaši pakalpojumu un veselības aprūpes nozarē un neatliekamās palīdzības darbiniekiem; uzstāj, ka ir vajadzīgi pasākumi, kas izstrādāti, lai īstenotu pilnīgas neiecietības pieeju attiecībā uz iebiedēšanu, aizskaršanu un citiem vardarbības veidiem darbavietā, ko panāk ar organizatoriskās un likumdošanas atbalsta struktūru uzlabošanu un veicināšanu un labākām incidentu ziņošanas sistēmām;
13. aicina Komisiju un EU-OSHA izmantot šādas Eiropas dienas piedāvāto iespēju izplatīt atjauninātus datus, salīdzinošu analīzi un uz pierādījumiem balstītus norādījumus par drošību un veselības aizsardzību darbā, īpašu uzmanību pievēršot psihosociālajiem riskiem, nestandarta darba veidiem, mikrouzņēmumiem un mazajiem uzņēmumiem, kā arī visneaizsargātākajām darba ņēmēju grupām; turklāt aicina Komisiju un EU-OSHA publicēt aktuālo ES mēroga kopsavilkumu un valstu dokumentāciju attiecībā uz arodslimībām un ar darbu saistītiem nāves gadījumiem, tostarp rādītājus par

preventīviem pasākumiem un kontroli (tostarp darba inspekcijām), lai labāk virzītu valstu politiku un stiprinātu pārskatatbildību; turklāt uzsver, ka ir svarīgi sistemātiski uzraudzīt un analizēt tendences darba apstākļu, psihosociālo risku, darba inspekciju kapacitātes un darba aizsardzības standartu ievērošanas jomās visās dalībvalstīs, lai stiprinātu preventīvos pasākumus, pārredzamību un darba apstākļu augšupēju konvergenci visā ES;

14. aicina Komisiju sadarbībā ar Eurostat un dalībvalstīm uzlabot veidu, kā tiek ievākti un saskaņoti dati par nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām, tostarp psihosociālajiem riskiem un ilgstoša latentuma slimībām, kā arī to, kā tiek nodrošināta šo datu pārredzamība, un novērst nepietiekamu ziņošanu;
15. aicina Komisiju un dalībvalstis nodrošināt, ka atbildība par darba aizsardzības tiesību aktu ievērošanu ir skaidri nostiprināta vadības līmenī un plaši iestrādāta organizācijā, tostarp iekļaujot efektīvus preventīvo pasākumu plānus un darba ņēmēju līdzdalību; uzsver, ka riska novērtējumu veikšana pati par sevi palīdz samazināt nelaimes gadījumu skaitu;
16. uzsver, cik svarīgas ir darba aizsardzības regulatīvās inspekcijas, lai palīdzētu izveidot drošas un veselībai atbilstošas darbavietas, vienlaikus atzīstot, ka inspekciju tvērums var būt ierobežots; aicina dalībvalstis stiprināt darba inspekcijas ar pastāvīgiem darbiniekiem, pienācīgiem resursiem un institucionālo neatkarību, lai nodrošinātu darba aizsardzības tiesību aktu efektīvu īstenošanu un reaģētu uz pārmaiņām darba pasaulē;
17. aicina Komisiju un dalībvalstis stiprināt darba aizsardzības tiesību aktu izpildi, tostarp nodrošinot pienācīgus resursus darba inspekcijām, uzlabojot pārrobežu sadarbību un panākot efektīvu atbilstību, jo īpaši gadījumos, kad rupjas nolaidības dēļ ir gūtas nopietnas traumas vai iestājusies nāve; uzskata — lai darba aizsardzības noteikumi būtu ticami un efektīvi, tiem jābūt pietiekami atturošiem un samērīgiem;
18. atzinīgi vērtē Komisijas novērtējuma ziņojumu par Eiropas Darba iestādi (ELA), kurā atzīta tās loma ES darba tiesību un darba aizsardzības noteikumu efektīvā izpildē, jo īpaši pārrobežu kontekstā un augsta riska nozarēs, un atkārtoti aicina Komisiju stiprināt ELA pilnvaras, lai uzlabotu ES darba tiesību un darba aizsardzības noteikumu izpildi; uzsver, ka ir svarīgi piešķirt konkrētu pievienoto vērtību valstu tiesībaizsardzības iestāžu atbalstam, tostarp ar pastiprinātā saskaņotām un kopīgām darba inspekcijām un iespēju sniegt efektīvāku pienesumu pārkāpumu konstatēšanā un novēršanā; uzsver nepieciešamību sekmēt, ka noteikumi par darbaspēka mobilitāti un ar to saistītās kontroles procedūras ir labāk saskaņotas un vienkāršotas, tostarp piemērojot vienotākus noteikumus un veicot efektīvāku informācijas apmaiņu saskaņā ar ELA norādījumiem;

19. aicina Komisiju, pamatojoties uz prioritātēm, kas noteiktas pašreizējā ES stratēģiskajā satvarā par drošību un veselības aizsardzību darbā 2021.–2027. gadam, un pieredzi, kas no tā ir gūta, kvalitatīvu darbvietu ceļveža kontekstā noteikt jaunu stratēģisko satvaru 2028.–2034. gadam; uzsver, ka šim jaunajam stratēģiskajam satvaram vajadzētu būt skaidram, izmērāmam un ar noteiktu termiņu, tajā būtu jānosaka skaidras un jaunas prasības un tā mērķim vajadzētu būt vērstam uz to, lai samazinātu ar darbu saistītus nelaimes gadījumus un nāves gadījumus, pabeigt pāreju uz nulles nāves gadījumu skaitu darbā, stiprināt darba ņēmēju aizsardzību, jo īpaši augsta riska nozarēs un attiecībā uz neaizsargātām grupām, novērst jaunus arodriskus, tostarp tos, ko rada jauni darba veidi, digitalizācija un psihosociālie riski, un nodrošināt darba apstākļu pielāgošanu ekstremālām temperatūrām;
20. atzinīgi vērtē direktīvas, kuru mērķis ir samazināt kancerogēnu iedarbības un citu potenciāli letālu arodslimību risku; norāda, ka, lai novērstu letālas arodslimības, ir jāattīsta ar iedarbību saistīta specializācija gan darbavietās, gan arodveselības dienestos; atgādina, cik svarīgi ir pienācīgi resursi darbavietās, lai apzinātu iedarbības riskus un novērstu tos sadarbībā ar arodveselības dienestiem, kas var sniegt norādījumus par atbilstošiem darba drošības un veselības aizsardzības pasākumiem; uzskata, ka darba ņēmējiem, kuri ir pakļauti tādu vielu iedarbības riskam, kas izraisa nopietnas arodslimības, vajadzētu būt piekļuvei arodveselības pakalpojumiem un periodiskām veselības pārbaudēm, lai uzraudzītu iespējamo iedarbību; uzsver, ka katrā visaptverošā stratēģijā, kuras mērķis ir samazināt nāves gadījumus darbā, ir skaidri jāpievēršas arodvēzim kā klusam, bet vadošam ar darbu saistītu nāves gadījumu cēlonim, tostarp ilgstoša latentuma slimībām, kas izriet no ilgstošas kancerogēnu iedarbības darbavietā; uzsver, ka ir jāuzlabo datu vākšana par arodvēža gadījumiem ES līmenī, lai pilnībā atspoguļotu ar darbu saistīto nāves gadījumu reālo apmēru;
21. pauž bažas par to, ka darbā norīkotie ārzemnieki, migrējošie darba ņēmēji un darba ņēmēji, kas iesaistīti apakšuzņēmuma līguma slēgšanas ķēdēs, ir pakļauti nesamērīgiem darba drošības un veselības riskiem, tostarp letālu nelaimes gadījumu riskam, ko rada sadrumstalotas atbildības ķēdes, nepietiekama koordinācija un vāja pārskatatbildība, jo īpaši augsta riska nozarēs, piemēram, būvniecībā; aicina Komisiju novērtēt, vai pašreizējais darba drošības un veselības aizsardzības acquis pietiekami garantē darba aizsardzības minimālo prasību efektīvu īstenošanu visās apakšuzņēmēju ķēdēs, un ierosināt leģislatīvu rīcību, ja tiek konstatētas nepilnības;
22. aicina dalībvalstis veicināt darba drošības un veselības aizsardzības kultūru, jo īpaši attiecībā uz gados jauniem darba ņēmējiem, apvienojot izglītību ar praktisko pieredzi; uzskata, ka izglītības iestādēm būtu jāsniedz vispārēja informācija un apmācība par

veselību un drošību, savukārt darba devējiem būtu jānodrošina ar darbu saistīta apmācība, jo īpaši mācekļības un stažēšanās laikā;

23. mudina dalībvalstis izveidot atbalsta sistēmas, kas veicina brīvprātīgo ugunsdzēsēju nodarbinātību, atzīstot iegūto prasmju vērtību, jo īpaši pirmās palīdzības, riska novēršanas, ugunsdzēsības, ugunsdzēsības aprīkojuma izmantošanas un evakuācijas organizēšanas jomā, kā arī darba drošības uzlabošanā, nelaimes gadījumu darbā novēršanā un šādu nelaimes gadījumu smaguma mazināšanā, pirms ierodas neatliekamās palīdzības dienests;
24. uzsver, ka mikrouzņēmumiem un maziem un vidējiem uzņēmumiem bieži vien ir ierobežotas administratīvās spējas, trūkst finanšu resursu un specializēto zināšanu; aicina veikt visaptverošus un mērķorientētus atbalsta pasākumus, lai tiem palīdzētu efektīvi identificēt, novērst un pārvaldīt arodriskus, ar darbu saistītas slimības un nāves gadījumus, tostarp izmantojot vienkāršotus un lietotājdraudzīgus riska novērtēšanas instrumentus, nozarei specifiskus norādījumus, praktiskas profilakses programmas, pieejamu apmācību, un sniedzot atbalstu darba aizsardzības pienākumu izpildē;
25. aicina Komisiju sadarbībā ar dalībvalstīm un sociālajiem partneriem stiprināt ES norādes par atbalstu cietušajiem un viņu ģimenēm sakarā ar arodslimībām un nelaimes gadījumiem darbā; turklāt aicina Komisiju izvērtēt iespēju izstrādāt ieteikumus, kuru mērķis ir veicināt pienācīgus atbalsta un kompensācijas mehānismus cietušajiem un viņu ģimenēm, sekmējot aizsardzības augšupēju konvergenci visā ES;
26. aicina dalībvalstis nodrošināt, ka saskaņā ar valstu sistēmām un praksi darba aizsardzība faktiski sniedz labumu visiem darba ņēmējiem, tostarp platformā nodarbinātajiem darba ņēmējiem, trešo valstu valstspiederīgajiem un māsaimniecībās nodarbinātām personām, kas pieņemtas darbā privātās māsaimniecībās; aicina dalībvalstis un sociālos partnerus veicināt inovatīvus risinājumus un paraugpraksi, lai novērstu nelaimes gadījumus darbā un ar darbu saistītas slimības, tostarp ar tādām iniciatīvām kā EU-OSHA "Veselīgu darba vietu labas prakses balva", kas izceļ efektīvas stratēģijas un tehnoloģijas, kuras darba aizsardzības uzlabošanai var īstenot visās nozarēs;
27. uzdod priekšsēdētājai šo rezolūciju nosūtīt Padomei un Komisijai.